

Monika Martinčíčová

„VSTAŇ A CHOĎ!“

Preži VOJNU!

Popíš im RAJ!

„VSTAŇ A CHOĎ!“

Preži vojnu! Popíš im raj!

Monika Martinčičová

Monika Martinčíčová

„Vstaň a choď!“ Preži vojnu! Popíš im raj!

Copyright © 2022 Monika Martinčíčová

Jazyková úprava: Emília Gašparíková

Foto: Monika Martinčíčová, Jozef Martinčíč, Mária Martinčíčová,

Artúr Sertl, neznámi autori

Grafická úprava obálky: Monika Zbínová

Všetky práva sú vyhradené. Žiadna časť tejto knihy nesmie byť v akejkoľvek forme publikovaná bez písomného súhlasu autora.

Biblické citáty sú použité z tohto zdroja: Biblia – Slovenský ekumenický preklad. Banská Bystrica : Slovenská biblická spoločnosť, 2017.

ISBN: 978-80-570-3977-8

Venovanie

Venované dedovi a babke, ktorí to vôbec nemali ľahké. Akoby im niekto nakladal viac a viac a už to ani nebolo možné uniesť. Ďakujem, že žili tak, ako žili a verili v lásku a nebo. Nechápem, ako zvládli prejsť toľkými úskaliami života, ale sú mi veľkým vzorom a nádejou. Byť usmiaty napriek bolestiam, byť dobrým človekom napriek hrôzam okolností, ktorým čelili, je neprekonateľné! Dokonca byť milým a silným človekom napriek ľuďom, ktorí im podrážali nohy, je neskutočné! V bolestiach vstali každé ráno, lebo každý deň je nový a môžeme ho prežiť lepšie. Prečo jednoducho neostali ležať? Snáď ich povzbudil sám Boh, aby vstali a bojovali ďalej o každý deň a aj o holý život.

Ďakujem aj mojej mamke, ktorá ma od mojich desiatich rokov podporovala v písaní, prepisovala moje príbehy, keď som sa ešte učila poriadne písať a učila ma gramatike. Aj keď nie som profesionál, tak práve ona moju tvorbu číta a verí, že aj to málo môže zmeniť svet k lepšiemu! Vďaka ti.

Tiež špeciálne ďakujem môjmu manželovi, bez ktorého by kniha určite nevznikla, lebo mi dal viac než len inšpiráciu. Je ťažké tvoriť niečo, čo sa stalo, lebo to nejde prikrášľovať, pridávať šialený strhujúci dej a rôzne zamotané akcie a dokonalých hrdinov. Ale môj manžel je pre mňa hrdinom a veľkou inšpiráciou! Pre mňa určite áno. Ďakujem za povzbudenie, že písať mám, aj keby to nebolo dokonalé!

Isto najviac ďakujem samotnému Bohu, že ma povzbudil do písania, inak by som naďalej písala len básne k narodeninám a Vianociam svojim blízkym. Neviem, prečo to chcel práve odo mňa, vyštudovala som matematiku, nie slovenčinu. Každý deň počas písania som váhala, avšak ma to naplňalo. Touto knihou sa mi splnil sen.

Som neuveriteľne veľmi vd'ačná aj mojej zábavnej, inteligentnej a tvorivej kamarátke Janke. Čítala a vždy číta všetko, čo napíšem. A to si teda píšeme bláznivé diela už mnohé roky. Ďakujem, že si si odo mňa texty uchovávala a rada prečítala aj viac krát. Nesmierne ma to povzbudzuje, že aspoň niekto na mňa myslí, aj keď nechce.

V neposlednom rade ďakujem aj ostatným blízkym kamarátom a rodine, akými boli tatko, Viliam, Martina, Zuzka a moja teta. Pomohla mi aj moja práca, v ktorej som sa pri učení detí o druhej svetovej vojne viac priblížila k týmto smutným udalostiam a preštudovala viac kníh k danej téme.

„Vstaň a chod!“

Kniha je inšpirovaná skutočnými udalosťami. Príbehy hlavných postáv sú však mierne pozmenené kvôli dramatickosti deja, sú tiež beletristicky spracované. Zmenené sú aj niektoré mená hlavných postáv a vedľajších postáv. Zveličené a prikrášené sú životné okolnosti a rozhovory vedľajších postáv, niektoré z nich sú vymyslené, no pridávajú sa faktov z histórie.

Keď chcete napísať niečo, čo sa skutočne stalo, malo by to byť o vás! Ak opíšete príbeh svojej blízkej rodiny, vtedy poznáte celý príbeh. Viete detaily, dôvody, presný opis ľudí a naozaj celý príbeh.

Môže človek vidieť raj alebo nebo a vrátiť sa? Áno, môže! Stalo sa to už viacerým ľuďom? Áno, stalo! Ako to vyzerá v nebi? Ukážem Vám to o pár strán. Život človeka sa však začína peklom tu na zemi. Títo vojaci sa to odvážili nazvať peklom. Ako inak opíšete druhú svetovú vojnu priamo na bojisku jedným slovom?

Peklo

Vojna, východný front, rok 1941

Nerád som opúšťal rodné Slovensko, aj keď rád strieľam. Vojny som sa nebál, ale určite ma netešilo strieľať do ľudí. Ako Rýchla skupina sme vstúpili na sovietske územie na konci júna 1941. Kamarát Rudolf sa vtedy nesmierne tešil, že sme konečne na fronte. Nevšimol si asi ten prechod zničenou Ukrajinou. Akoby sa tam snád' nebojovalo. Na sovietskom území stála pred nami rovnocenná armáda. Len ich bolo o čosi viac a dokonca viac vyzbrojených. Ako sa mohol

Rudo tešiť? Vtipkoval, pohadzoval si s granátom, potom žongloval aj s viacerými kusmi. Vzal si tri a robil s nimi rôzne variácie, pokúšal sa o to isté aj so štyrmi. Miroslav sa na tom chvíľu smial. Po chvíli však výraz Mirovej tváre prezrádzal, že zašiel príďaleko, zagánil na neho so slovami: „Nenájdeš si nejaké jablká? Čo keď sa ti granát odistí? Rudo, si horší ako dieťa so zapalovačom!“

„To sa nemôže stať! Som dieťa šťasteny!“

„Alebo si nagúľaj niečo z blata a hrachovej kaše zo včera.“

Vlado sa pridala s veľkým úsmevom k rozhovoru: „Tá kaša dobre lepila. Vravil som vám, že si ju máme odložiť na zalepenie dier v tanku. Nepršalo by nám!“

Miro nazlostene zasipel: „Aj mne lepí, už sa s tými granátmi nehraj!“

„Pch! Nebuď baba, nevybuchnú mi! Ja ani tu na bojisku neumriem, aj keby som ostal sám,“ Rudo spokojne odvetil a hral sa ďalej, než mu dva granáty Miro zabavil. Meral dva metre, nik sa s ním nešiel naťahovať.

Zapojil som sa aj ja do rozhovoru: „To si nás ale potešil Rudo!

Plánuješ ostať sám? A tuto Ďura tiež moc neoplakávaš, veď umrel včera!“ Miro kýval smutne hlavou, dával si granáty do vrečka. Ďura poznal lepšie než my. Tento vysoký silný vojak Miroslav zanechal doma tri deti. Myslel som si, že tu budeme len mladí bezdetní, ale nebolo to tak. „Miro, ty si sa nevedel vyhnúť boju?“ pýtal som sa ho. „To vieš Rastislav, som len chudobný horal, ktorý vie len strieľať. Som pastier, žiadne remeslo neovládam. Navyše žena a veľkí chalani ma už hnevali, len vystrájali.“

„Mal si si to Miro lepšie premyslieť, ísť proti Sovietom, to už je vážne!“

„Tak to nebolo! Išiel som len proti Poliakom, obsadili totiž Oravu, Kysuce, aj susednú dedinu tam u nás. To som bral osobne! Tých desať kilometrov od nás žili moji kamaráti, rodina, len čistí Slováci.

Prisahám, že nik iný! Nahneval som sa, lebo nemali žiadne právo to

obsadiť! Bol som výnimočne nadaný poľovník, aj keď nie oficiálne a zapísal som sa do armády.“ Miro sa chvíľu škeril, všetci sme pochopili, že okrem pastierstva sa venoval pytliačeniu. Miroslav potom pokračoval: „Ved' nám išli pomôcť Nemci proti Poliakom. Vyzeralo to na týždňovú vojnu. A dúfal som, že budú nejaké peniaze za vojenskú službu. Môj dobrý plán spočíval v tom, že dákeho Poliaka okradnem, keď nám obsadili čisto slovenské dediny.“

„Jasné. Skrátka si nečakal, že napadneme Rusov,“ pritakal som.

„Pri boji proti Poliakom som tak znamenito bránil svoju vlasť, že ma poslali ešte aj sem. Vrazil som im, že mám deti. Potom mi zasa narozprávali, že budú dáke odmeny. Nechcem bojovať proti Slovanom, sú to naši bratia!“

„No nevinné ovečky tiež nie sú!“

„A preto tým Rusom dáme na frak, ved' chceli obsadiť našu východnú Európu!“ zahlásil usmiaty Rudo a vypál hrud'. Bolo skoré ráno, zbalili sme sa a išli do boja podľa nemeckých rozkazov. Miro sa balil najdlhšie a celú dobu pritom hundral. Nemali sme žiadne ťažké delostrelectvo, preto som sa netešil. U mňa to bol zdravý rešpekt, nie strach. Rusi sú silní, je jedno, že ich teraz voláme červenoarmejsci, alebo Sovieti. Pri dedine Zauž sme začali paľbu. Mali sme dobytý už šiesty bunker, keď sa červenoarmejscom podarilo zasiahnúť náš slovenský tank LT 38. Ja som bol tiež v tanku, našťastie v inom. Človek sa cíti istejšie, keď je ochránený kusom kovu z každej strany. Lenže pocit bezpečia sa nezakladal na skutočnosti, bola to len slabá ilúzia istoty. Aj v tanku sa dá umrieť a presne to sa stalo Mirovi. Bol v tom tanku LT 38, ktorý jediný zničili. Miro mal deti, musel umrieť z nás všetkých práve on? Vtedy som si už nebol istý svojím životom. Naplno som si uvedomil svoju zraniteľnosť, prenikla ma skl'účenosť. Rudo bol po smrti kamaráta tiež depresívny. Sedel a nerozprával. Ďalší deň už chodil a nerozprával. Na tretí deň z ničoho nič zasa ožil. Takže ho to veľmi vzalo. Mali sme aj ďalších mŕtvych a ranených.

Hovorilo sa, že išlo o úspech, lebo sme dobili desať bunkrov a zajali stovky sovietskych vojakov. Nevolať by som to úspech. Aj taký frfl'oš v našej parte je potrebný, bolo mi z toho ťažko pri srdci. Za pár dní sa k nám pridala armádna skupina a bolo nás viac. Vtedy sme podliehali plukovníkovi Pilfouskovi. Pri Lipovci nás zasa poslal do boja. „A ty Rast'o, prečo bojuješ? Nedalo sa tomu vyhnúť?“ debatu začal zvedavý Vlado. „Akurát som bol vo vojenskej službe, keď začala vojna. Sprvu som chcel ísť na bojisko, lebo som zásadne proti komunizmu!“

„A to prečo?“

„Viac ako polovica ľudí u nás žije z vlastnej pôdy a tú by im vzali. Myslím si, že bez pozemkov nastane hlad. Na Ukrajine to aspoň takto vyzerá. Nevšimol si si Vlado?“

„Niečo na tom bude Rastislav. Ale ak to dajú ako spoločné vlastníctvo, časom snáď každý bude mať dosť jedla!“ Rudo si prisadol a nadšene rozprával: „Čo som počul, ten komunizmus znie vábivo. Bývanie a jedlo takmer zadarmo, podpora rodín. Je mi jasné, že sa to nedá úplne dosiahnuť. Aj keď my šťastlivci by sme byty isto dostali.“ Vlado sa zamyslel a pokračoval: „Tí jednoduchí zúbožení Rusi tiež nechcú nejaký komunizmus. Zabíjať vojakov, ktorí ani nevedia nič o politike? Kto určí, čo je správne? Možno je dokonca lepšie obrábať pôdu v jednom kuse, než malé políčka, čo ja viem. Skoro polovica ľudí je bezzemkov, takým by to pomohlo. Na tých chudákov nemyslíš Rastislav?“

„Už mi to tiež dochádza, bojovať proti režimu sa nevyplatí, zo začiatku mi to dávalo zmysel bojovať proti komunizmu. Ktovie čo na nás vymyslia, ak vyhráme, možno dáke horšie zriadenie. Už by som radšej šiel domov a nebojoval proti červenoarmejcom!“ Obaja vojaci sa o kúsok vzdialili a ja som mal čas premýšľať. O pár minút sme mali vyraziť. Zomriem dnes tak ako kamarát? A možno pre nič za nič? Zaškvrkalo mi v bruchu, už som celých 24 hodín nič nejedol.

„Čo si myslíš, Rudolf, dnešný stret vojsk dopadne dobre?“ položil som zbytočnú otázku najväčšiemu optimistovi sveta. Lenže som to potreboval počuť.

„Jasné, sme zohraní, inteligentní, máme úžasného múdreho Pilfouska, je to tutovka!“ Niečo vyťahoval z nohavíc, mal to hlboko, skrýval to snád' v zadku. „Ty sa mi smiať nebudeš. Pozri, mám tu amulet, nemôže sa nám nič stať!“ ukázal mi pritom akúsi drevenú mačičku, ktorú mal od netere.

„Lenže oni majú o tisíce mužov viac. Náš skúsený plukovník povedal, že je to ako strkanie do osieho hniezda,“ pridal sa nasrdený Vlado a rozprúdil vopred prehratú debatu s Rudom. Ja som len počúval.

„Osi vydymíš a je to! Vlado si sralbodka! Čo sa bojíš ôs?“

„Nie, iba včiel! Jednoducho je to nemožné vyhrať, je ich tam oveľa viac! Ide o vycvičenú armádu. Stále musíme dokazovať nejakému Führerovi svoju oddanosť?“

„To dokazujeme sebe, že sme bojovní, odvážni a zohratí!“ Rudo sa pritom šťastne usmieval.

„Mňa v dedine každý pozná, že sa ani medveďa nezľaknem. No takúto presilu nikto nemusí!“

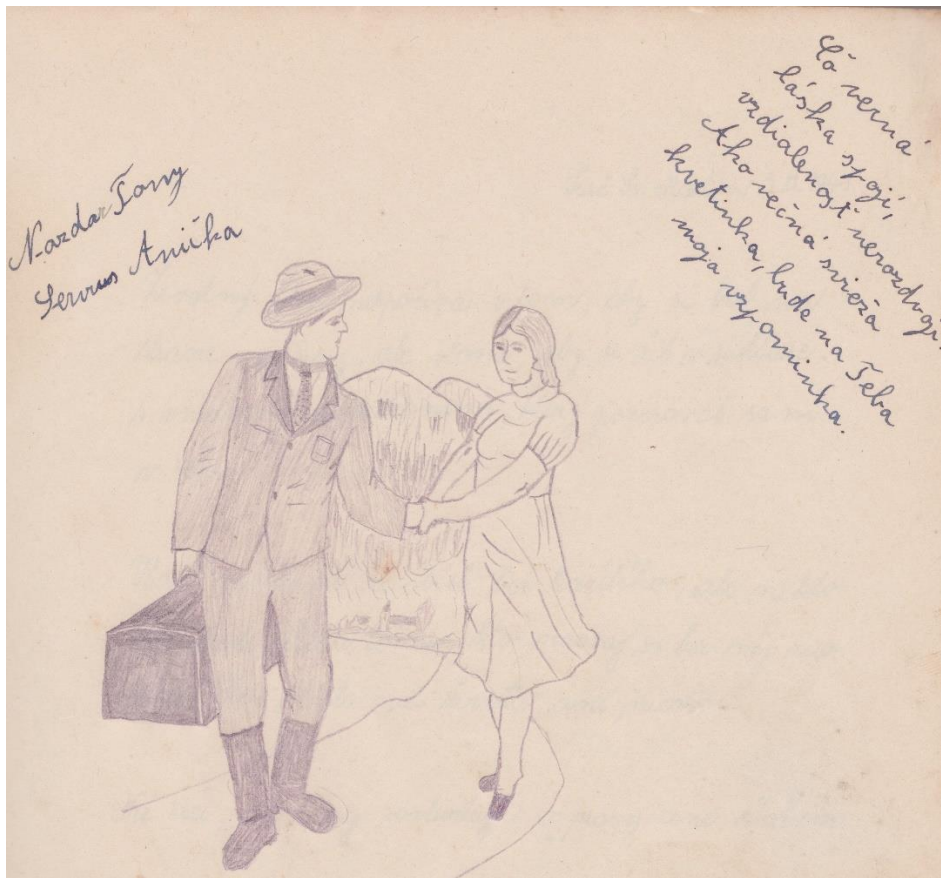
„To dáme, sme rýchli ako moja behačka po žinčici. Rátaš naše výhry? Ide nám to.“

„Predsa radšej počúvam Slovákov. Ja som si Hitlera nezvolil!“

„Stav na víťazstvo chlape! Trebárs o fľašu vína!“ Rudo vedel zohnať naozaj všetko. Znelo to lákavo.

„Nestavím sa. To nie je ako hra kariet. Tam na bojisku sa umiera!“ Prvýkrát som sa naozaj obával ďalšieho boja, pred tým sme boli ja a Vlado vždy pokojní. Teraz už nie. Tušíme snád' niečo, dokážeme vycítiť smrť práve ako Miro? Alebo naša nervozita pramení z tej nútenej hladovky?

O pár hodín sme už boli zoči voči nepriateľovi. Počas boja sme naozaj pocítili presilu. Delá strieľali, všade prachu a rachotu, ale

Obrázok a báseň z pamätníka nakreslil a napísal v roku 1941
slobodník Rastislav

mieril som s guľometom vždy dobre. Určite som mal dost' úspešných zásahov, chcel som predsa prežiť. Pri lese však nebolo dobre vidieť. Orientovali sme sa na rozľahlú lúku a posúvali sa vpred aj s ostatnými tankami a pechotou.

Po pár hodinách všetko vyzeralo dobre, ani som nečakal, že nepriateľa zatlačíme o také dlhé kilometre na východ. Až sme si zrazu uvedomili svoju osudovú chybu. Znenazdajky behom pár hodín sme ostali obkľúčení. Stáli sme sami na lúke a naokolo len nepriateľské vojská. Zo začiatku sme vyšli z lesa s našimi vojakmi, s tankom sme postupovali rýchlo vpred a očividne sme si nevšimli s kým ideme a tiež za kým ideme a ani vedľa koho ideme. Sme takí slepí, alebo to bolo prachom a hmlou? Nevieam, ako k tomu prišlo. Muselo nás byť sto alebo dvesto mužov a proti nám všade kam si sa pozrel, stála len samá Červená armáda. Bolo vidno tisíce po zuby ozbrojených nepriateľov, delá, guľomety, kanóny, pancierové vozy na poli a v hustom lese. Sovietska armáda bola pripravená nás doraziť. Nik iný tam už nebol, len my v tanku, naša pechota do sto mužov a Sovieti okolo nás. Kde sú všetci Slováci? Žeby všetky štyri tisícky mužov zomrelo? Je to možné? Alebo sme sa stratili?

Akoby sa zastavili boje a zaznelo takmer dokonalé ticho. Hovorila, že človeku sa pred smrťou spomalí čas. Možno to ticho bolo len päť sekúnd, Sovieti taktizovali, pozorovali. Tak si aspoň myslím. Už viem ako znie to povestné ticho pred búrkou, pomyslel som si. Dnes tu umriem, nádej umrela, zahalil ma svet temna. List na rozlúčku rodine som nemal čas písať. Rudolf bol vo vedľajšom tanku, no nebol som si istý, veď nemá svoj tank inak natretý. Lenže začul som, že je tam. Lt 40 hučal akoby mal niečo poškodené, buchotal pri jazde isto viac než náš tank. Už od rána znel ako starý šrot, vedel som teda, že môj priateľ sedí v ňom. Ich vozidlo sa rozbehlo ako prvé a hneď sa rozlieval rachot po okolí. Akoby už bolo po tom, všetci boli mŕtvi

a Rudo jediný chcel z údolia ujsť. Lepšie ale taktizovať, než len bezhlavo sa prestrieľavať cez nekonečné vojská. Obklúčenie šiestimi tisícmi Rusov sa nedá zvládnuť. Teda možno ich bolo o pár stoviek menej, nepočítal som. Náš veliteľ nám hlásil poškodených päť tankov. Okrem našich dvoch tankov pálili samozrejme aj nechránení vojaci na zemi, nik iný nám nepomáhal.

U vojakov prevládal názor, že radšej umrieť, než padnúť do zajatia. Nevzdali sme sa. Paľba hustla a nedalo sa to prejsť, nebolo kadiaľ. Ako sa nám to mohlo stať? Sme vraj chytré hlavičky! Avšak to sú očividne všetci Slovania. Aj Sovietske vojská majú múdre hlavičky! Napokon vďaka zásahu útočnej vozby sme sa z jednej strany uvoľnili. Ten pohľad na našich záchrancov bol nesmierne oslobodzujúci, odľahlo nám. Naši slovenskí bratia nám prestrieľali únikovú cestu. Mali sme chuť ich ísť vybozkávať, že nás tu nenechali. Plnou parou sme uháňali preč, len sa za nami prášilo. Dostali sme sa do bezpečia, akoby sme prežili svoju vlastnú smrť. Bol to vlastne bežný ústup, aký nás naučili Nemci. Radosť netrvala dlho, nie všetci naši kamaráti to prežili.

Prišiel ďalší deň a my sme oplakávali stovky ranených a mŕtvych kamarátov a známych. V tanku Lt 40, ktorý unikal popri nás, bol napokon aj Rudo. Optimizmus mu na toto obklúčenie nestačil. Pravdepodobne ostreľoval nepriateľov a vtedy to dostal. Neprežil. Sovietska armáda to nazvala ako úspech a dokonca aj my sme sa tým pýšili, že sme zabili a ranili tisíce vojakov na strane Sovietov. Toto je úspech? A na oboch stranách bol vraj úspech? Pomiatli sa? Umrel nám jediný optimista a vždy usmiaty človek. Nebol to úspech! Prišli sme o veľa techniky a diel. A to sme mali ísť do ďalších bojov. A s čím na nich pôjdeme? So sekerami?

O pár dní mi odľahlo. Náš generál Čatloš mi vtedy pripadal ako rozumný človek, lebo Nemci chceli, aby sme naďalej bojovali na

východnom fronte, avšak on nás stiahol domov. Išlo sa na Slovensko. Mierilo sa do rodnej krajiny, presúvali sme sa z nebezpečného frontu do bezpečia, ovládlo nás nadšenie. No na môj veru, dlho netrvalo, bo Slovensko sa nekonalo. Vymysleli nám ďalšiu službu, veď po ceste je ešte Ukrajina a tam je roboty dost'. Na Ukrajine sme sa dostali do strážnej služby. V septembri som sa síce ocitol aj na svojom rodnom území, no takzvaných expertov cez tanky mali tak málo, že ma zasa vyslali na front. V októbri roku 1941 sme mrzli pri Taganrogu v Rusku. Sneh a mráz si vyberal svoje, mrzol som v provizórnom oblečení a stanoch. Spával som väčšinou v blate. Síce sme si ustlali na suchom, nie sme predsa osprostení, ale ak v noci pršalo, stalo sa, že sme spali nadránom v blate. Noc bola studená, zem ešte viac a mokro len zhoršovalo zdravotný stav ľudí. Vlado sa na tú ruskú zimu neustále sťažoval, vlastne už šomral od rána do večera úplne na všetko. Mal som pocit, že zbehne k Sovietom. To by si však nepomohol. Silno som cítil, že som od zeme celý nachladený. Nielen bolesti chrbta a krížov, ale občas som smrkal či neustále som mal potrebu si odskočiť. Lenže v tanku sa nedá len tak odskočiť. Hlavne, že sme tam mali nové kanóny kalibru 37 mm. Nie je tam ani latrina, do prílby by to smrdelo a von nemá nik odvahu ísť za strom. Za život to nestojí. A tak som si bral na moč malú fľašu a stačila. Bolo vybavené. Veľa sme nejedli, pred bojom sme dokonca 24 hodín nesmeli jesť a piť. Ešte v Nemecku nám ukázali, ako môže človek takmer explodovať, keď má plné črevá a strela ho okamžite zabije. Kdežto cez prázdneho a hladného človeka strela len preletí, a teda lekári takého muža môžu zachrániť. Neoveril som si to v boji, nuž chalani to pochtivo dodržiavali. Tí čo občas zhrešili, najedli sa, už nežili. Možno náhoda!

Po bojoch po večeroch som si listoval vo svojom pamätníku plnom básní z vojny. Zlepšovalo mi to náladu.

Spomienky vojaka

Vítam Vás chlapci, v živote v škole,
bratsky Vám ťapkám, hlavičky holé!
Len teraz, chlapci, hlavičky hore,
po chodbách, v izbách, kasárenskom dvore.
Ste ako nadšené deti, radosť sa na Vás dívať,
na nohách ťažké boty, lež viete sa hýbať!
Aby každý zbystrel a ožil,
za chvíľu vám ohňa nasypú do žíl!
Naposledy si užít' prechádzky v meste,
posielat' dievčatám úsmevy v ceste.
Milovať jedno dievča, aj keď so mnou nie je,
Pán Boh to prikázal - milovať až do konca verne!

Ticho zavládlo v celej budove,
len ja chudák sedím sám na chodbe,
izby sú už celkom tmavé,
je to ako v zakliatom hrade.
Pri výbere priateľov opatrný buď,
nie podľa silných slov, ale podľa srdca súd'!

Neviem či je to strach a či snáď spomínam
na všetkých známych, ktorých rád mám.
Tiež na ňu myslím, čo som ju objímal, klamával,
ba často neúctivo všeličo som s ňou vystrájal.
Ako vojak zronený v službe tu sedím,
len clivo spomínam a svoju vinu cítim.
Zranil som jej veľké city, bola to láska,
pretože lásku vo mne zničila iná kráska.

Nechcem viacej mysliet' a na to spomínať,
lebo neskoro je staré hriechy ľutovať.

Do pamätníka napísal pri službe u prvej roty útočnej vozby
v Turčianskom Svätom Martine slobodník Rastislav.

Rozlúčka

Duchovia nad poľom závoj smrti rozprestrelí,
kde-tu nad zákopmi svišťali v noci strely.
Rachot diel, granátov, hukot tankov, motorov,
rota ničí, niet víťazov, len kopa ranených otrokov.

Na stráži je ticho ako hrob a tma,
počúvaš pomalý tlkot srdca, vonku hmla.
Prečo vrhol mňa osud krutý v šírú diaľ,
prečo nedoprial mi tú, ktorú som miloval.
Ty oči smutné, čierne do sveta dal,
však oni vedia, kto ju tak veľmi miloval.
Spomínam si ako som jej pery bozkával,
zvieral ju v náručí, hladil ružové líčka,
keby sa vrátila jeden večer táto chvíľa.
Žiaľ Bohu veľký, že sa rozlúčime,
že na našu lásku skoro zabudneme.
Za tie moje kroky nech ti Pán Boh platí,
už sa naša láska viacej nenavrátí.

Východný front 1941, napísal desiatnik Rastislav

Front bol čoraz nebezpečnejší, než som čakal. Rusi často popíjali, pravdepodobne na lepšiu náladu, fasovali dokonca každý deň vodku. Keď sa k nám tieto reči dostali, závideli sme. Podľa mňa títo červenoarmejski boli o dosť nebezpečnejší, správali sa nesmierne odvážne, keď mali vypité. Preto aj niektorí vojaci zo sovietskej armády zbytočne umierali. Nemohli priamo za to, že pijú, dostávali tieto bohaté prídely zo zásobovania, inak by tam žiaden alkohol nepili. Zásobovanie to veľmi nedomyslelo. Vojak s fľašou v ruke aj cez deň predsa musí zákonite zle mieriť. Možno moji kamaráti mali tieto informácie akurát od takých sovietskych vojakov, ktorí dosť popíjali a inde to tak nebolo. Tak či tak, prekvapilo ma to a ohúrilo. Rozhodol som sa, že alkohol bude pre celú moju novú rodinu tabu. Veď si predstavte takého opitého vojaka ako drží v ruke granát a ledva stojí, nič nevidí. Zahmlí sa mu pred očami a hodí to možno aj na priateľa vedľa seba. Iné vojenské jednotky snáď tieto chyby nerobia a nepopíjajú. Veď čo ma po tom, Sovietsi sú naši nepriatelia!

Vraj k nám nedorazilo vybavenie a oblečenie, a pritom ho posielali vo veľkom množstve. Okradli sme nejakých padlých vojakov. Ináč sa nedalo. Náš tank a aj iné stroje sa v tej zime neskutočne kazili a vôbec nejazdili. Rusi navyše využívali naše problémy. Stále sme ustupovali, lebo sme na konci jesene čelili masívnym útokom Červenej armády. Darilo sa nám, len dvaja vojaci dezertovali. Medzi nimi bol aj Vlado, jednoducho si naplánoval Vianoce doma. Jeho hundranie a zlá nálada mi chýbala ešte viac, než by som čakal. Najviac som to prežíval na Vianoce. Vladovi som to prial, najviac sa nadrel a zachránil aj zopár chalanov. Rátal som s tým, že zimu prečkáme bez strát, tak sa to nieslo táborom. Tesne pred Vianocami sme zariskovali, boli sme totiž sviatočne naladení a mali chuť na darčeky. Po úspešnom odrazenom útoku sme mali v pláne vyjsť z tanku, nabrat' oblečenie, topánky a uháňať do bezpečia. Pri

vyliezani sme si prezreli okolie, vojaci mávali, že je to tam zaistené. Po ďalšom našom kroku však začala paľba, zaliezli sme a než sme namierili na cieľ, tak nás trafili. Bola to šupa ako hovädo. Taký rachot počujete len vtedy, keď si dáte ucho priamo na vybuchujúcu bombu! Myslel som, že už nepočujem a nebudem už nikdy počuť. Potom som uvidel na sebe poranenia, krv, vtedy ma zachvátil pocit, že neprežijem.

Dva centimetre panciera sa zrazu javili ako tenká látka, ktorú rozhrnie aj slabý vánok. Len tak sa to roztrhalo na kúsky a vstúpila do mňa beznádej. Hore nás chránilo pár milimetrov panciera, napriek tomu, že bol tenší, som vôbec nečakal, že len tak zmizne. Ten pancier sa vytratil a potrhal, akoby nás prikryvala len vrstva lopúchov. Vedel som síce, že náš deväťtonový tank sa nedá porovnávať s tridsaťtonovým sovietskym tankom a silnejším kanónom, no aj tak som mu veril. To miesto, kde buchol delostrelecký granát a roztrhal kovovú časť tanku ako papier, nebolo hneď pri mne. Práve tam stál náš dôstojnícky zástupca, respektíve veliteľ, ten to schytil najviac. Vlastne keď ten granát vie rozbiť poklop, aj časť tanku na franforce, ako to asi mohlo zasiahnuť nášho veliteľa? Zasiahlo ho to naplno, roztrhalo ho to a v momente nežil. Mal telo rozdrvené a rozpolené na dva kusy. Skoro ma porazilo, keď som to videl. Ale aspoň som videl, oči slúžili. Len som stále nepočul a silno krvácal. Zasiahlo ma to, navyše vonku stále prebiehala paľba. Ak zázrakom prežijem, tak ma podmienky sovietskeho zajateckého tábora isto dorazia, pomyslel som si.

Ai tá srdce raz zabolí,
ai zblednú tvoje ťekve lícha;
Tak láskou na mňa spomeníš
a mňa nebudíš mať nikdy.
Len časom si na mňa vzomeníš,
a usúšiš slzu veľú
re zmarila si moje nádeje
a dušu moju celú!

Obrázok a báseň z pamätníka nakreslil a napísal v roku 1941
slobodník Rastislav